



פחד דוד

עלון שבועי בענייני פרשת שבוע



אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8566233 פקס. 08-8521527
ירושלים: רח' בית וגן 97 טל. 02-6433605 פקס. 02-6433570

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל
בנשיאות בנש"ק מוריניו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 434

משכיל לדוד

פרשת וירא

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

אברהם העברי

"ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי" (יד, ג)

הקרובה, על אף הידידים שהקיפוהו, ועל אף החברה הרעה הרי שכל אחד יכול. את זאת באה התורה ללמדנו בקוראה לאברהם - 'אברהם העברי' - לאמור אם הוא שהגיע מעבר הנהר יכול, אז גם אתה, גם אני, וגם כל איש ישראל יכול!

אחד מהשמות בהם מכונים אנו, כל אחד ואחד מעמנו, כחלק מעם ישראל, הוא 'עברי'. וכבר מצאנו שם זה בתורה, במקום הנזכר, וכן בדברי אשת פוטיפר 'הביא לנו איש עברי', וכן בדברי יוסף לשר המשקים (שם מ, טו) 'כי גנב גונב מארץ העברים', ועוד ועוד.

ובנותן טעם להביא בכאן את דברי התוס' בכתובות (סב, ב) גבי המעשה המופלא ברבי עקיבא, כי על אף שמפורסמים הם הרי שהתבוננות בהם, בכוחה לחזק את האדם ולהלהיבו לילך בכוחו ולעלות מעלה מעלה בתורה. "ר"ע רעיא דבן כלבא שבוע הוה חזיתיה ברתיה דהוה צניע ומעלי אמרה ליה אי מקדשנא לך אזלת לבי רב אמר לה אין איקדשא ליה בצניעה ושדרתיה שמע אבוה אפקה מביתיה אדרה הנאה מנכסיה אזיל יתיב תרי סרי שנין וכו' הדר אזיל ויתיב תרי סרי שני אחרניי בני רב, כי אתא אייתי בהדיה עשרין וארבעה אלפי תלמידי שמעה דביתיה הות קא נפקא לאפיה אמרו לה שיבבתא שאילי מאני לבוש ואיכסאי אמרה להו יודע צדיק נפש בהמתו כי מטיא לגביה נפלה על אפה קא מנשקא ליה לכרעיה הוה קא מדחפי לה שמעיה אמר להו שבקוה שלי ושלכם שלה הוא. שמע אבוה דאתא גברא רבה למותא אמר אזיל לגביה אפשר דמפר נדראי, אתא לגביה, א"ל אדעתא דגברא רבה מי נדרתא א"ל אפילו פרק אחד ואפי' הלכה אחת אמר ליה אנא הוא נפל על אפיה ונשקיה על כרעיה ויהיב ליה פלגא ממוניה".

ואת המקור הכינוי הזה בארו רז"ל בב"ר על אתר ז"ל, "ויגד לאברהם העברי, רבי יהודה ורבי נחמיה ורבנן רבי יהודה אומר כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד, ר' נחמיה אומר שהוא מבני בניו של עבר, ורבנן אמרי שהוא מעבר הנהר ושהוא משיח בלשון עברי".

ועוד מציינו שכתב הרמב"ן (בראשית מ, טו), "אברהם שהיה ראש היחס נקרא אברהם העברי כי היה מעבר הנהר, וגדול שמו בגוים כי נתקיים בו ואגדלה שמך (לעיל יב, ב). ועל כן נקראו כל זרעו העברים. והם עצמם יחזיקו את שמם כן שלא יתערבו בעמי הארצות הכנעניים, והוחזק השם הזה בכל זרע ישראל לעולם".

והקשו בתוס' שם, דהרי אסור להתיר נדר בדבר שהוא נולד, ונולד היינו כל דבר שהוא שינוי מדרך הטבע, כל דבר שאין סיכוי והיגיון שיקרה. וכמו שנדר מחמת פלוגי ומות, וכל כיו"ב. וא"כ כיצד התיר ר"ע את נדרו של כלבא שבועא, הלא כלבא שבועא כשהדיר את ר"ע מנכסיו היה זה כשלא ידע פרק אחד ומשנה אחת, כשהיה עם הארץ רועה צאן והנה לפתע הפך הוא לגדול הדור, שיש תחתיו עשרים וארבע אלף תלמידים, היש לך נולד ושינוי טבע גדול מזה?

והנה לאותם שבארו שזהו על שם משפחתו מובן מה שכונה 'עברי' לומר שהלך בדרך הישרה, דרך אבותיו - שם ועבר. כי שם ועבר ייצגו את אדם הראשון ואת דרך הישר ואברהם דבק בדרך זו לכן כונה עברי. ואף מה דאמרין דכל העולם כולו מצד אחד והוא מעבר אחד, גם זה א"ש, דראוי לקרוא על שמו, לציין גדלותו של אבינו, ששקול הוא ככל העולם, ברם לרבנן דאמרי שבא מעבר הנהר, מה ענין להזכיר את המקום בו נולד, עד שנקבע הדבר לדורות. והרי המקום בו נולד, אין בו שבח, ממקום של עובדי אלילים, עובדי עבודה זרה. אם כבר יש לזכרו ולהזכירו על שום המקום אליו הגיע, ארץ ישראל וכיו"ב. וא"כ מהו שראו לדרוש את שמו על כך. ואף רש"י על אתר והרמב"ן הנזכר הביאו את הפירוש הזה לבדו, והוא אומר דרשני.

ותרצו התוס' תירוץ מופלא, דאין זה נולד - ד"כיון שהלך לבי רב, דדרך היא בהולך ללמוד שנעשה אדם גדול".

אכן נראה דבאה התורה ללמדנו כאן לימוד נפלא, אשר הוא כמים לנפש עיפה, כי כל אחד ואחד יכול להעפיל לפסגות אליהם העפיל אברהם אבינו. כי אם אברהם שהגיע מעבר הנהר, ממשפחה של תרח ונחור, מעולם שלם של כפירה וחוסר אמונה, לפסגות עצומים עד כדי ששקול היה כנגד העולם כולו - הוא מהעבר האחד והם מהעבר השני, הרי שכל אחד יכול להעפיל לזאת.

ואם נתבונן בכך, הרי שהלימוד הנלמד מכך הוא עצום, דאף אדם כרבי עקיבא שהחל ללמוד רק בגיל ארבעים ונעשה גדול ישראל, אף רבי עקיבא שעד תחילת לימודו היה רועה צאן ועם הארץ, כזה שהלכה אחת לא ידע, כזה שצורת אות כלל לא הכיר, אין זאת מחוץ לדרכי הטבע שהופך לגדול הדור - אלא זו הדרך - כך הוא החוק - כי ההולך ללמוד נעשה אדם גדול. ואם כן כל אשר נותר לנו, הוא להיכנס לגדר זה של 'הולך ללמוד!' וברגע שהולכים וצועדים אנו לבי רב, לשיבה, לבית המדרש, הרי שמובטחים אנו שצעדים אלו הינם בדרך כזו אשר ברבות הימים תהפוך אותנו ל'אדם גדול'... הרי לנו, כי אם אברהם העברי הצליח והפך לאברהם - אב המון גוים, אם עקיבא בן יוסף הפך מרועה צאן לאדם שראוי שתניתן תורה על ידו, הרי שכל אחד ואחד יכול!

וזהו האמור בתנא דבי אליהו פכ"ה "כל אחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב". לאמור, כי כל איש ישראל יכול להעפיל לפסגות נפלאות, וכבר ידועים ומפורסמים דברי ר' בונים מפשיסחא זיע"א, דדקדק שלא אמר "חייב להגיע" אלא "חייב לומר", היינו דהכונה היא שחייב כל אחד לשאוף ולרצות שיגיעו מעשיו למעשי אבותיו. כי אם אברהם הגיע לדרגתו הנעלה, על אף משפחתו

פרשת וירא, י"ז חשוון תשס"ט

תל אביב	ירושלים	הדלקת נרות
16:19	16:05	16:23
17:19	17:18	17:20
17:53	17:56	17:54

הזילולא דצדיקיא

יח - רבי רפאל ברוך טולידאנו	כא - רבי יחיא אלשיך
יט - רבי שמשון פייבוש	כב - רבי יששכר דב רוקח
כ - רבי מרדכי שרעבי	כג - רבי יוסף רפאל חזן

מעשה שהיה



פשט את צווארו

רבה של זלוטשוב היה יהודי המופרש מהוויות העולם הזה, שהגה בתורה יומם וליל. תושבי עירו העריכוהו וכיבדוהו מאוד. לא כן שבת'ל הקצב. איש זה היה גברתן בעל ממוון וגס רוח, שמעולם לא הסתיר את הבזו העמוק שחש כלפי הרב. גורס היה שבת'ל כי רב צריך להיות אדם ממוולח, מבין בענייני חולין ויודע פרק בהלכות מסחר, ואילו הרב הזה שקוע כל כולו בעולמות עליונים.

היה הרב שומע את חרפתו ולא משיב. גם בני העיר, שהתקשו להשלים עם סגנונו הבוטח והחצוף של הקצב, חששו להתעמת עמו ולהעמידו במקומו. כך נמשך הדבר זמן רב. עד שיום אחד ריחמו מן השמים על הרב: שבת'ל הקצב עקר את מגוריו לעיר ברודי. תושבי זלוטשוב נשמו לרווחה ובירכו "ברוך שפטרנו".

רבה של זלוטשוב, נמנה עם חסידיו של רבי משה לייב מסאסוב. אחת לכמה זמן היה נוסע לעשות שבת במחיצתו. והנה, באחת השבתות, בעוד הרב מסב אל שולחן הצדיק, לפתע חשכו עיניו. מעברו השני של השולחן, ממש מולו, ישב לו נינוח ודשן שבת'ל הקצב; הוא ושני בניו, 'עדיני נפש' כאביהם.

תדהמת הרב גברה שבעתיים, בראותו את רבו נוהג בקצב מברודי קירוב יתר. תחילה נתן לו הצדיק 'שיריים'. לאחר מכן העניק כמו ידיו 'שיריים' גם לשני הבנים. לנוכח קירובים אלה ואחרים חלשה דעתו של הרב.

עם צאת השבת, הבחין רבה של זלוטשוב בשבת'ל העומד אצל הצדיק ומבקש ממנו ברכה. "רבי!", אמר בטון תקיף ומדושן, "לאחר תקופת ניסיון בלתי מוצלחת בברודי, עומד אני בקרוב לשוב ולהשתקע בזלוטשוב. מבקש אני אפוא ברכה להצלחה".

ליבו של הרב נפל בקרבו. לאחר שכל השבת נהנה איש רע מעללים זה מקירוביו של הצדיק, עתה מבקש הוא גם את ברכתו לשוב לזלוטשוב? ומה רבתה השתאותו, כאשר הצדיק מסאסוב אחז בחביבות בזרועו של הקצב והרעיף עליו ברכות להצלחה. הקצב הנהן בסיפוק ויצא לדרך.

רבה של זלוטשוב לא הררה חלילה אחר רבו, אך התקשה לעכל את הדברים. בצר לו פנה אל הצדיק: "למדנו רבנו", שאל כיצד בירך איש זה, שגברנותו ומעלליו הרעים, בזלוטשוב ומחוצה לה, ידועים לכול.

נתן הצדיק ברב מבט רך ומלטף, ואחר אמר לו: "כל מה שנעשה בעולמו של הקב"ה, בהשגחה פרטית הוא. ואם יהודי פלוני מבקש לשוב לזלוטשוב, אות היא כי זלוטשוב זקוקה לו לא פחות משזקוק הוא לה". סתם ולא פירש.

הקצב מימש את דבריו וחזר לזלוטשוב. יהודי העיר קיבלו את פניו בציונה ובחמיצות. שבת'ל התעלם מארשת פניהם של התושבים. עם שובו הכניס עצמו לעסקי הקצבות, ועד מהרה חזר לאורח החיים שהורגל בו. גם הרב ובני הקהילה שבו להרגלם מקדם, והחלו לחוש את תוקפנותו שלא פחתה כמלוא הנימה.

שבת אחת, בשעה שרוב בני הקהילה היו מוכנסים לתפילה בבית הכנסת, פרץ לפתע אדם לבית הכנסת בצעקה כי חבורת 'חוטפים' סובבת בעיר וחוטפת נערים יהודים לצבא. מהומה רבה השתררה בבית הכנסת. דחיפות ומהומה באולם הגברים, צווחות ויללות מעזרת הנשים.

בינתיים התעשתו מקצת המתפללים. אנשים שכוחם במוותניהם יצאו למצוא את ה'חוטפים' ולסלקם מן העיר. החבורה אותרה ברחוב סמוך והמתפללים החלו להודפם. הגדילו לעשות כמה חמומי מוח נסערים, שעלו על גג בית סמוך ויידו ממנו חפצים כבדים על ראשי ה'חוטפים'. כמה מהם איבדו את הכרתם ואחר כך מתו.

בתגובה כלאו השלטונות את רב העיר ואת כל מנהיגי העדה וראשי הקהל. או אז פתחו במסכת ארוכה של חקירות ודרישות, בניסיון להציל מפי האסורים את שמות הורגי ה'חוטפים'. האסירים מילאו את פיהם מים וסירבו להסגיר את האשמים. לאחר כמה ימים הודיעו השלטונות, כי אם בתוך שבוע ימים לא יימסרו להם השמות, יוצאו הרב וכל אשר עמו להורג.

הרב אסר על בני קהילתו להסגיר את המעורבים בפרשה. כל אותן שבוע התכנסו בני זלוטשוב בבית הכנסת, והעתירו תפילה ותחנונים להסרת רוע הגזרה.

היום האחרון בשבוע הגיע והמתח הרקיע שחקים. לפתע נפוצה בעיר הידיעה המרעישה כי האסורים שוחררו. על פי הידיעה, הודיע מושל העיר לראשי הקהילה, כי לפנות בוקר תיציב לפניו תושב העיר שהודה באשמה. הלה קיבל עליו את כל האחריות למאורעות השבת, וגילה כי הוא שהשליך על ראש ה'חוטפים' את החפצים שגרמו למותם. לאחר שהודאתו נחקרה ביסודיות דיווח המושל הוצא האיש להורג.

היהודי ש'הודה' לא היה אלא מיודענו שבת'ל הקצב. הכול ידעו כי לשבת'ל לא הייתה יד ורגל בפרשה, וכי למעשה מסר את נפשו למען הרב ושאר ראשי הקהילה. בו ביום הובא לקבורה ועל מצבתו נחרת לאמור: "פה נטמן הקדוש ר' שבת'ל ב"ר יוסף, שמסר נפשו להצלת כמה נפשות מישראל".

או אז גם הבין רב העיר את יחסו של רבי משה לייב מסאסוב אל שבת'ל הקצב ואת דבריו עליו: "זלוטשוב זקוקה לו לא פחות משזקוק הוא לה".



חוד הפרשה

1. מנין שאין מלאך אחד עושה שתי שליחויות?
2. היכן לשון 'השקפה', משמש לטובה, והיכן שלא לטובה?

תולה ארץ על בלימה נצור לשונך



ממילא נתודע לו

דע, דאפילו אם אינו אומר לו בפירוש את שם האיש שהוא שריגל עליו, רק מספר לו סתם, ועל ידי סיפורו ממילא נתודע לו אחר כך שם האיש ההוא, או עצם הענין שדברו עליו, או שנעשה לו, גם כן אסור. (חפץ חיים)

מאוצרו של מורנו ורבנו הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר



לפני זמן רב - בהיות ילד קטן, שמעתי קושיא נפלאה מפי רבינו הגאון הרב גרשון ליבמן זצוק"ל ששאל, מדוע כרת אברהם ברית עם אבימלך? הרי אבימלך גוי היה, וא"כ מה לאברהם בכריתת ברית עם גוי?

וחשבתי לומר בזה, כי רצה אברהם ללמדנו לקח ובינה, איזה ערך יש לכריתת ברית עם גוי, דאף הגוי הטוב ביתר, אף כשנדמה הוא לנו כי אדם טוב מנומס וראוי, אף שמלך הוא מנהיג ומושל - אכתי גוי הוא, ואין ערך למילתו ולברית שיכרתו עמו!

וכפי שמעידה לנו התורה הק' שאבימלך הפר את הברית הזו, ככתוב בפרשת תולדות (כו, טו) שסתמו הפלשתים את הבארות שחפר אברהם, וכן כתוב שם שגרש אבימלך את יצחק כשהתעשר.

שמירת הברית והדיבור

את זאת רצה אברהם שנלמד, כיצד יהודי מתייחס לברית שכורת, כיצד מתייחס יהודי למילה ולהבטחה - "מוצא שפתיך תשמור", ומאידיך, כיצד מתנהג הגוי - שמפר את בריתו.

כי אצל כל יהודי צריכה להיות הערכה לכל מילה היוצאת מפיו, שהרי אמר הכתוב "ויהי האדם לנפש חיה", ובאר התרגום "לרוח ממללא", לאמור כי בדיבורו של האדם ניכר היותו נפש חיה. ואם כן, אם האדם אינו מעריך את דיבורו, אינו מתייחס לכל מילה ומילה היוצאת מפיו, לכל הבטחה או ברית שעושה, הרי שמבזה את עצמו, את הצלם אלוקים שבו, את 'הרוח ממללא' שנתנה לו.

ולא סתם מצינו בדברי חז"ל קללה, דבר שאינו מצוי, לאדם שאינו עומד בדיבורו, כדאיתא בב"מ (מד, א) "מי שפרע מאנשי דור המבול ומדור הפלגה הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבורו", באשר דיבורו של האדם, זה הדבר המייחד אותו, יתר על כל היצורים, ואם לא ישמור את דיבורו, אם ישקר וירמה את רעהו, אם לא יקיים הבטחותיו, ואם ידבר לשה"ר ורכילות, הרי שברגע אחד ביזה את הצלם אלוקים שבו. ודו"ק.

"יירא אליו ה' באלוני מומרא" (יה. א)

באלוני מומרא. הוא שנתן לו עצה על המילה לפיכך נגלה אליו בחלקו (רש"י).

ובאמת, מדוע אברהם אבינו צריך היה להתייעץ על המילה, כלום היה בליבו ספק אם לקיים את ציווי ה' אם לאו.

מבאר המהר"ל שבוודאי אברהם לא פקפק אם למוול את עצמו אם לאו. ומה שהתייעץ עם מומרא, לא היה אלא כדי שלא יטענו המפקקים, כי אברהם אבינו מל את עצמו בחיפזון וללא מתינות, ואילו היה ממותין ונועץ באחרים, בוודאי שהיה שומע להם ולא היה מל את עצמו. על כן שאל אברהם אבינו בעצתו של מומרא ורק אז, לאחר ששמע את דבריו הלך ומל את עצמו. כעת לא יערערו, שהרי יאמרו כי התיישב בדעתו, נמלך בחבריו, נשא ונתן, ובכל זאת החליט למוול.

מטעם זה מפרש המהר"ל, לקח לאברהם אבינו למקום העקידה רק ביום השלישי לציאה מביתו, כדי שלא יאמרו השומעים כי נגלה אליו ה' פתאום והממו. משום כך ארכה לו הדרך שלושה ימים כדי שיהיה ידוע וניכר כי די זמן היה לו כדי לשקול את מעשיו ובכל זאת הלך.

"כי על כן באו האנשים האלה בצל קורת"י" (יט. ח)

מצינו בתורה, כותב ה"חפץ חיים" זצ"ל, עד כמה גדולה מדת הבטחון, ממעשה לוט עם שני המלאכים שבאו אליו. וכאשר נסבו על ביתו אנשי סדום וחפצו להרגם, אזי יצא אליהם לוט בטענה שלא יעשו להם כל רע: "כי על כן באו בצל קורת"י". כלומר: שמכיון שהם בטחו בי שאוכל להצילם מידכם, על כן בקשתי היא, שזה יהיה שכרם שינצלו מכל רע.

והנה לוט, לא היה אדם כשר כלל, ואף על פי כן שפט בשכלו שבעבור זה שבטחו בו, ראויים הם לינצל.

ומכאן, כותב הרב זצ"ל, יסוד גדול נלמד: על אחת כמה וכמה, שהקדוש ברוך הוא בעצמו, שהוא מקור הרחמים והחמלה. שכאשר יבטח בו האדם באמת ובתמים, כי אז בודאי יעזרהו הקדוש ברוך הוא לינצל מכל רע.

"ואנכי עפר ואפר" (יה. כז)

לא בכדי נקט אברהם בשני דברים אלה, בבואו להשפיל ולהנמיך עצמו. העפר יש לו מעלה אחת, מצד תולדותיו, שהרי הכל בא מן העפר, ויש לו חסרון אחד, העדר יחוס אבות, שהרי בא מן התוהו ובהו. והיפוכו באפר, אשר כל מעלתו דוקא ביחוס, מן הדברים הטובים שמהם הפך לאפר, וחסרונו בתולדה, כי מאפר כמעט ואין תועלת.

ומשום כך, מבאר בעל "בית הלוי", בבקשו על נפש אנשי סדום, בא

מן המעין



אברהם והצהיר שלא בתביעה הוא בא, אם משום זכות אבות או מפני עטרת בנים, כי אם חסד בלבד הוא מבקש. לכך אמר "ואנכי עפר ואפר" - עפר, מצד יחוסי, ואפר מצד תולדותי.

"רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי" (כ. ז)

היה זה בימי הבראשית לשלטון הנאצי בגרמניה, עת הוזמן הג"ר אלחנן וסרמן, לשאת דברו בפני תלמידי הסמינר לרבנים בברלין. אחד מהם, הרב פנחס ביברפלד, הביא מדבריו:

לכאורה תמוה הלשון שבמקרא זה "רק אין", שמשמעו הוא כי דברים אחרים יש ויש. אלא, מלמד שראה אברהם בארץ ההיא הרבה דברים יפים, כמו השכלה מתקדמת, תרבות ואמנות מפותחים. רק דבר אחד חסר להם "יראת אלקים". ובמקום שאין יראת אלקים כל הערכים הללו כקליפת השום המה, ובהחלט ראוי לחשוש מפני "והרגוני".

"אל תיראי כי שמע אלקים אל קול הנער באשר הוא שם" (כא. ז)
מפני מה שמע דוקא "אל קול הנער" ולא לקול אמו הגר, אשר נשאה גם היא קולה בבכי?

רעיון יפה מובא בשמו של רבי איצ'לה מוולוז'ין זצ"ל:

שהרי בגמרא נאמר שהשכינה שורה מעל ראשו של חולה, וישמעאל היה חולה (כמבואר ברש"י), לכך שמע ה' אל קול הנער "באשר הוא שם", פירוש, באשר הוא - הקב"ה - שם, מעל מראשותיו של ישמעאל.

"וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמורו" (כב. ג)

בדרך רמו, כתב על כך רבי יצחק בן עראמה זצ"ל, בספרו "עקידת יצחק". וכך הוא כותב:

...לפי שיהיה אברהם בזה כובש את יצרו ומבטל טבע החומר, ראו החכמים ז"ל על דרך המליצה, לדרוש: "ויחבש את חמורו" שחבש והכניע את החומר והיצר שלו, כי בזה יוכל ללכת "אל המקום אשר אמר לו הא-להים".



פרשיות השבוע
שבספר בראשית,
ודברי חכמינו
זכרונם לברכה
במד"ש, הם,
השופכים אור
בתורה שבעל פה
על הנכתב והמסופר
בקצרה בתורה שבכתב,
מפעימות כל לב על עוצמת
הבריאה, התהוות היקום ונפלאות הבורא יתברך שמו,
אשר הנחיל וקבע את יסודות ההתנהגות האנושית בבריאה.

שינוי סדרי בראשית ומניעת הטובה שהיתה גלומה בבריאה, נשתנו לבלי הכר, לאחר חטאו של אדם הראשון, יען אשר שמע בקול האשה כנגד צויו של מקום "ותאכל מן העץ אשר ציויתך לאמר לא תאכל ממנו. ארורה האדמה בעבורך".

מושג מה, על אורח החיים הקדום, מתואר בילקוט שמעוני: אחת לארבעים שנה היו זורעים. מהלכים מסוף העולם ועד סופו לשעה קלה ומתלשין ארזי הלבנון בהליכתן. היו אריות ונמרין חשובין עליהם ככנים בבשרם, והיה להם אויר יפה כמו מפסח ועד עצרת...

בתקופה מאוחרת יותר, בימי אנוש, נענשו שוב וההרים נעשו טרשים ונעשו פניהם כקופין, ועוד מרעין בישין. כשהשיא היה בתקופת המבול, כאשר השחית כל בשר את דרכו על הארץ, ומתוך שינוי מעשיהן שינה הקדוש ברוך הוא עליהם מעשה בראשית והעלה מזל כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבול לעולם, כדברי הגמרא במסכת ראש השנה (דף יא:).

המלבי"ם בפירושו לספר עמוס (ה. ח), מבאר את דברי הפסוק "עשה כימה וכסיל והפך לבקר צלמוות ויום לילה החשיך הקורא למי הים וישפכם על פני הארץ". "שכמו שערך ה' סדרי הבריאה באופן היותר טוב ומועיל, כי הוא עושה כימה וכסיל - שכימה הם המזלות המביאים קור ומים, ולעומת זה עשה כסיל שהוא המביא חום ויובש כמ"ש חז"ל אלמלא חמה של כסיל אין עולם יכול עמוד מצנתה של כימה, ואמרו שהקב"ה נטל שני כוכבים מכימה והביא מבול לעולם. והכסיל שומר סדר הבריאה בל יגברו המים וישטפו את הארץ".

מסתורי המשולש

עיון עמוק יותר בספרות חז"ל, מיטיב להאיר עבורינו את אחת התעלומות הרדופות את אמריקה במשך עשרות שנים, בתופעה על טבעית שגבתה קרבנות רבים. לתעלומת התופעה המסתורית הוצמד הכינוי "משולש ברמודה", וכאמור, תופעה זו צפונה באוצר מדרשי חז"ל אשר גילו טפח מחכמתם העמוקה.

בין החוף הדרום מזרחי של ארצות הברית, מ'ברמודה' בצפון ועד למדינת 'פלורידה' בדרום, לבין 'איי בהמה' ו'פורטו ריקו', משתרע איזור רחב שניתן למצוא בו דמיון של צורת משולש, ומכאן השם הנפוץ של האיזור המסוכן שזכה לשמות פחות סימפטיים, כמו "ים האסונות", או "משולש המוות", ועוד.

כך מתאר משמר החופים האמריקני את התעלומה, במכתב רשמי שהוא מפיץ באתר המקוון של המשמר:

"משולש ברמודה הוא איזור דמיוני, המשתרע לא הרחק מן החוף האטלנטי הדרום מזרחי של ארה"ב. הוא מצטיין בשכיחות בלתי מוסברת של אבדני אניות, סירות קטנות ומטוסים. קדקי המשולש נחשבים בדרך כלל לברמודה, מיאמי, פלורידה וקוסטו ריקו".

חוקר מסתרי ברמודה - צ'רלס ברליץ, מציע מגוון תאוריות למה

שמתרחש באזור. אחת התאוריות מצביעה על סערות תת ימיות אדירות, הבאות בעקבות רעידות אדמה תת קרקעיות. הגורמות בפתע פתאום לתנוודות אדירים בגלי הים. ים שהיה יכול להיות רגוע וברגע מסוים הופך לתופת אימים תוך דקות ספורות, ואחרי הרעש שוב חוזרת דממת בית הקברות לשכון על הים ההפכףך...

טייסים ותיקים יודעים מראש על אזורים המועדים לסערות, הם יודעים גם כיצד לעקוף כסי אויר מסוכנים. ואולם מה שקורה מעל למשולש ברמודה אינו ניתן לצפייה, פעמים רבות דיווחו טייסים על "אויר צלול וכוכבים מנצנצים", והנה לפתע פתאום מתחולל סער עז באותו אויר צלול ללא רוחות וללא גשם, והמטוס מאבד משיווי משקלו, נוסעיו מוטחים בגגו של המטוס והוא צולל לעבר הים כאבן. קצין חיל האויר האמריקני וינסנט גדיסמספר, מספר על מטס אוירי בימי מלחמת העולם השנייה שהסתיים באובדן חמשה מטוסים! רק הוא וחבר נוסף ניצלו: "המכשירים חדלו לעבוד איבדנו חוש התמצאות טולטלנו באופן מבהיל והמטוס החל לצלול כלפי מטה. רק כשהיה קרוב מאד למים הצלחתי להתיישר ולהחליק החוצה' מאזור הסכנה".

האירוע המפורסם ביותר שבו נעלמו מטוסים רבים באירוע שכזה, הוא סיפורו של "להק 19" בחיל האויר האמריקאי. סיפור זה הבהיר לכל המפקקים כי אכן אין להתעלם מסכנתו של המקום הזה. מטוס בודד שנעלם, אינו מותרת אחריו הרבה סימני שאלה, אפשרי לטעות בניווט, מלאי הדלק אזל והמטוס נפל לים. אולם להק שלם של מטוסי קרב שנעלם בלא להותיר עקבות - זה קצת יותר מד...

היה זה ביום כ"ט אייר תש"ה סמוך לאחר תום מלחמת העולם השנייה כשלהק שלם של מפציצי טורפדו מזו אבנג'ר שיצאו לטיסת אימונים שיגרתיים אבדו לפתע הם דיווחו על הפרעות בשידורים ומאז לא אמרו דבר אפילו שבריהם לא נמצאו מעולם...

המטוסים אבדו ללא עקבות

הנה עוד תיאורים מתוך העיתונות הישראלית:

"מלחי האניה הישראלית 'מצדה', שניספו ביום א' השבוע, כשספינתם ירדה למצולות ב"משולש ברמודה", נוספו לרשימה של כ- 1000 קרבנות שמצאו ב- 35 השנים האחרונות את מותם כאשר עשרות ספינות ומטוסים נעלמו באזור רב סכנות ומסתורין זה.

תשומת הלב למשולש מסתורי זה הוסבה במיוחד החל בסוף מלחמת עולם השנייה. ב- 5 בדצמבר 1945 טסו ב"משולש ברמודה" חמישה מפציצים אמריקניים, שעתיים לאחר המראתם אבד הקשר עימם. המטוסים אבדו ללא עקבות ומטוס סיור ימי ששוגר לאיזור בנסיון לגלותם- נעלם אף הוא עם 13 הטייסים ומהנדסי הטיס שעל סיפונו. (ע"מ, ד' באדר תשמ"א)

ובאותו עיתון, שנתיים לאחר מכן:

"תעלומה: נותק הקשר עם מטוס חיל האויר מעל 'משולש ברמודה'".

דרמה התחוללה בתא הטייס של הבואינג שהטיס את צוותי ההצלה למקסיקו לאחר הרעש. "כל המכשירים חדלו באורח מסתורי לפעול בדיוק באזור בו נעלמו עשרות מטוסים ואניות" - כך מגלה בטאון חיל-האויר.

"כל מכשירי הניווט והקשר של מטוס חיל-האויר, שטס בספטמבר למקסיקו כדי לסייע לנפגעי הרעש, חדלו לפעול באורח מסתורי כאשר המטוס טס באזור 'משולש ברמודה', שבו נעלמו ספינות ומטוסים במשך עשרות שנים. איש אינו יודע את פשר התופעה".

המשך, בעזה"י בשבוע הבא.